Символика на плодовите дървета. Част първа

Публикувано от **Simonsita** на **29.06.2010**

Символика на плодовите дървета. Част първа

Маслината и Ябълката

Още в дълбока древност, с начевансто на развитието на земеделието, човекът култивира и плодни дървета. Предците ни не само са използвали техншпе плодове за храна и дървесината им за огрев и като източник на строителен материал, но от дънерите им са изработвани и статуи на божествата, които се почитали. Някои дървета били посветени на отделни богове и са техни атрибути - **ябълката на Афродита** (венера) и **Идун**, **маслината - на Зевс** (Юпитер). **Атина** (Минерва) и **Аполон**, **смокинята - на Нут** и **Дионисий**, **нара - на Астарта**, **Деметра** и **Персефона**.

В плодните дървета човекът е вложил дълбок символизъм. Знаковата система на тези растения се е развила на основата на техните качества, полезни за хората и на географската среда, в която те вирeят. *Така **средиземноморските народи** смятат за свещени маслината, нара, смокинята, **а скандинавците** - ябълката.*

Маслина
(Olea)

Изключителните качества на плода на това дърво му отрежат достойно място в символната система на древността и съвремието. Маслината е един от най-рано култивираните растителни видове от човека. Това дърво е особено жизнено и жилаво. Корените му се впиват дълбоко в земята и е много трудно да се унищожи. Дори поразено от гръм, то продължава да се развива.

Маслиново дърво

Маслината е знак на мира. Когато Ной пуснал гълъб от кораба, който построил по поръка на Бог, птицата се върнала с маслиново клонче в човката - водите на Потопа се оттегляли от сушата и човешкия род можел да се възроди. Според Библията Иисус Христос се молел в Гетсиманската градина под клоните на маслинови дървета. Християните дълбоко вярват, че тези дървета са живи до ден днешен.

За древните египтяни маслината била свещено дърво. Почитали я като символ на мъдрост и зрялост, за тях тя била знак на справедливостта.

Маслината е свещено растение и **за древните елини**. Свещената гора на Олимпия била маслинова. От дървесината на растението са изработвани изображения на боговете. Древните гърци украсявали с венци от маслинови клонки главите на олимпийските шампиони. За елините маслината символизира мира и благополучието. Интересна е легендата за даване на името на град Атина. Богинята със същото име е свързана с това растение. Според древния мит, между Посейдон, бога на морето и Атина, богинята на мъдростта, се разгорял спор - кой от тях да даде името си на областта Атика и главния му град. Повелителят на боговете Зевс наредил всеки да даде на жителите на оспорваната територия дар и в зависимост от неговата полезност, хората сами да направят своя избор. Посейдон създал солен извор и от неговите води се появило чудно животно - прекрасен кон. Атина сътворила сладък извор и от него израснало маслиново дърво. Хората предпочели дара на Зевсовата дъщеря. Богът на морските стихии не се разсърдил на атиняните и приел техния избор. ***От този момент маслината символизира помиряването и безсмъртието.*** Древните елини свързвали това растение с плодовитостта. Маслината е дървото на Зевс, Атина и Аполон.

Заслужава внимание факта, че от клона на една маслина Херакъл (Херкулес) направил любимия си боздуган. В този случай маслината се свързва с победата над враговете.

Плода на маслината

В Древен Рим маслиновите клони са знак на богинята на мира Пакс. По време на триумф, когато по улуците на Рим дефилирали победоносните армии, войниците носели маслинови клонки в чест на победата и на богиня Атина (Минерва). Когато се изпращали пратеници да молят за мир или защита, те носели вейки от маслина, привързани с панделки.

Маслото, добивано от плода на дървото, винаги е било високо ценено и се е ползвало при церемониите на миропомазване на крале, свещеници и болни. Яков излива маслиново масло (зехтин) върху камъка на Бет-Ил след като му се явила стълбата към небето. Терминът "месия" ("спасител") означава на еврейски "помазан". Маслиновата масло се прилагало и при обработването на рани, както засвидетелства и притчата за добрия самарянин.

Маслинови клонки

В християнската традиция се назовава "елей" сместа от чист зехтин и ароматни есенции. Използва се в редица ритуали на църквата - кръщаване, конфирмация, ръкополагане на свещеници, даване на последно причастие. От VII век използването на елей се употребява и при церемонията на миропомазване на кралските особи по време на коронация.

В ислямската култура маслината и смокинята са дървета от Райските градини.

Ябълка
(Malus domestica)

Ябълката е дърво, силно наситено със символни значения. Тя е символ на **любовта, брака**, **плодородието и безсмъртието**. Плодът на дървото е емблема на любовните страсти и желания.

Притежава силата на талисман - когато се разреже напречно фигурата, която се разкрива е звезда с пет лъча, поради което е приемана за символ на знанието. Разрязан вертикално. плода на растението е знак на плодовитост и символ на генериращата сила, защото разрезът наподобява женски репродуктивен орган. Ябълкови клонки се използват, подобно на портокаловите, за да украсяват главите на младоженките като пожелание за щастлив брачен живот и много деца в семейството. За древните гърци ябълката е много почитано растение и атрибут на Хера, на близнаците Аполон и Артемида, каюпо и на Афродита, покровителката на влюбените. Елините свързвали това дърво и неговите плодове с безсмъртието. Според митологията, боговете олимпийци обещали безсмъртие на Херакъл (Херкулес), ако извърши дванадесет нечувани подвига. Последният подвиг бил най-трудният. Героят трябвало да донесе трите златни ябълки от

градините на титана Атлас, който поддържал на плещите си небесния свод. В неговите градини имало чудно златно дърво, подарено на Хера от земята Гея за сватбата й със Зевс. Дъщерите на Атлас, хесперидите - нимфи на ябълковите дървета, пазели драгоценния дар. След преодоляването на много трудности, Херакъл получил трите ябълки и безсмъртие.

Ябълково дърво

Но древните гърци приемали ябълката и по друг, малко по-различен начин. В отношението им към това растение се наблюдава известна двойственост.

Когато богинята на раздора Ерида хвърлила на празничната трапеза на сватбата на Пелей и Тетида златен плод с надпис "За най-хубавата". настъпила разпра между трите най-прекрасни богини - Хера, Атина и Афродита. Зевс, към когото се обърнали за решаване на спора, наредил царския син Парис да отсъди коя от трите богини заслужава наградата. Младежът присъдил победата на богинята на любовта, защото тя му обещала за жена хубавата Елена. Затова елените почитали Афродита с ябълка и това е плодът на влюбените. Асоциирано с Аполон, това растение е символ на здраве и благодат. Клонче от дървото било атрибут и на Немезида, богиня на съдбата, отмъщението и справедливостта.

По-късно ***древните римляни*** посветили ябълката на Венера и Диана. Келтите почитали това растение като символ на плодовитост и магическа сила. Според легендите на остров Авалон (остров на ябълки), където е царството на феите, е заведен ранения крал Артур, за да бъде излекуван. Авалон е келтската представа за рая, върху който е разположена голяма ябълкова градина. Келтите свързвали това растение със света на отвъдното и с тайното познание.

Разцъфнала ябълкова клонка

Древните скандинавци почитали дълбоко прекрасната богиня Идун, която притежавала вълшебна кошница с ябълките на вечната младост. С тях тя угошдвала боговете. Кошницата никога не се опразвала, по чудодеен начин се напълвала отново с плодовете на младостта и безсмъртието.

Цъфнал цвят на ябълково дърво.

За китайците това растение е знак на съгласие и красота***. Християнството смята*** ябълката за белег на изкуплението и безсмъртието на душата и като такъв е атрибут на Мадоната. Едновре

менно с това обаче, е приемана и като символ на изкушението - плода, с който Ева съблазнява Адам многократно се отъждествява с ябълка. Често малкият Иисус е изобразяван с ябълка в ръка - символ на Спасението.

В Астурия се смятало, че ако пред прага на жилището се поставят три ябълки без да се до-косват една в друга, това ще отблъсне лошите влияния от дома и ще укрепи силите на живее-щите в него. В деня на Св. Вартоломей се палели т. нар. "клади на вещиците", в които се изгаряли задължително и ябълкови клони. По този начин се вярвало, че ще се причини вреда на вещиците или поне ще се неутрализира вредното им влияние. В този случай ябълката е мощен защитен символ.

В традициите на ***нашия народ*** това дърво и неговия плод се свързват с плодовитостта и брака. На сватбения байряк (пряпорец) се закрепва ябълка като пожелание за семейно щастие. Когато момата иска да привлече вниманието на своя избраник, тя го "уцелва" с ябълка. Ябълково клонче е и оракул, който се използва, за да се узнае кой е бъдещият жених на момата. По този начин се е гадаело в навечерието на празника на Св. Ана в някои части на страната.

Автор: Илиана Т. Илиева-Дъбова

Powered by
Bukvar.bg
© 2010-2024